

SMRŤ SA VOLÁ LEVANDUĽA. V Gaze zabíjala umelá inteligencia - s teroristami aj ženy a deti

- editor007 | 11. dubna 2024

IZRAEL / PALESTINA: Izraelská ofenzíva v pásme Gazy si už vyžiadala vyše 33-tisíc mŕtvych a asi 76-tisíc zranených Palestínčanov. Podiel na tom má i umelá inteligencia (AI). Izrael sa totiž pri vyhľadávaní cieľov spolieha na najvyspelejšiu technológiu, no či naozaj ide o teroristov z hnutia Hamas, nikto nekontroluje. Prípustné sú aj "vedľajšie straty" - hoci môže ísť o desiatky nevinných civilistov.

Šokujúce informácie o tom priniesol pred pár dňami ľavicový izraelský portál +972 Magazine, ktorý sa opiera o svedectvá šiestich dôstojníkov izraelskej spravodajskej služby. Velenie armády v Tel Avive však zverejnené obvinenia poprelo.

Ako portál uviedol, rozhodujúcu úlohu pri brutálnom bombardovaní Palestínčanov, najmä v počiatočných fázach vojny, zohral systém zvaný Lavender (Levandula).

Tento superstroj riadený umelou inteligenciou vyvinula elitná spravodajská služba Izraelských obranných síl známa ako Jednotka 8200, ktorú prirovnávajú k americkej Národnej bezpečnostnej agentúre (NSA).

Zoznam smrti

Systém navrhli tak, aby označil všetkých podozrivých ľudí z Hamasu a teroristickej skupiny Palestínsky islamský džihád.

Využíva na to softvér, ktorý analyzuje údaje o väčšine z 2,3 milióna obyvateľov pásma Gazy zozbierané pomocou hromadného sledovania (napríklad informácie z mobilov, zo sociálnych sietí, telefonické kontakty či fotografie).

Keď ich preskúma, umelá inteligencia ich vyhodnotí a každej podozrivej osobe prideli body od 1 do 100 podľa pravdepodobnosti, či je aktívnym teroristom. Následne sa „ciele“ pokúsi lokalizovať, aby ich bolo možné zasiahnuť.

Velenie si takého „pomocníka“ pochvaľuje. „My nedokážeme spracovať tak veľa informácií. Nezáleží na tom, koľko ľudí ste počas vojny poverili vyhľadávaním cieľov – stále ich za deň nenájdete dosť,“ citoval portál veliteľa Jednotky 8200, ktorý sa tak vyjadril vo svojej knihe z roku 2021 (napísal ju pod pseudonymom Brigádny generál Y. S.).

Vďaka analýze AI dokáže Lavender veľmi rýchlo dodať tisíce cieľov, čo armáde šetrí čas aj ľudí, ktorých by na to musela nasadiť. Zaráža však fakt, že vojaci systému bezvýhradne dôverujú napriek tomu, že jeho výpočty nie sú bezchybné.

Ich presnosť dosahuje iba 90 percent, čo sa potvrdilo pri náhodnej kontrole na začiatku vojny. To znamená, že až 10 percent ľudí zvolených umelou inteligenciou ako cieľ pre likvidáciu bombami ani nemuselo byť členmi Hamasu.

Zodpovední dôstojníci o tom vedeli, ale nikto si z toho nerobil ťažkú hlavu, lebo preverovať všetky výstupy Lavendera by bolo náročné a desať percent im pripadalo ako „znesiteľné“ číslo.

Zmenu prístupu však spôsobila i brutalita a rozsah teroristického útoku na Izrael 7. októbra 2023, keď islamskí militanti z Gazy zabili asi 1 200 ľudí a ďalších 240 uniesli.

Kým dovtedy izraelskí vojaci veľmi starostlivo zvažovali, či zaútočia raketou na príbytok nejakého teroristu a po dôkladnom overení to schvaľovali len pri vysokopostavených členoch Hamasu, po 7. októbri sa cieľmi stali všetci podozriví – bez ohľadu na to, aké miesto mali v hierarchii organizácie.

Z postupu sa zároveň vypustila podrobnejšia kontrola správnosti cieľa – o živote a smrti tak vlastne rozhoduje umelá inteligencia. A tá – ako správny stroj – pracuje na plné obrátky.

Podľa portálu vytvorila zoznam ľudských cieľov, na ktorý zaradila až 37-tisíc Palestínčanov – údajných členov Hamasu. Na ich domovy potom dopadali rakety a bomby izraelskej armády.

Hlúpe bomby

Samotná autorizácia útokov vraj trvala asi len 20 sekúnd. Dôstojníci si preverili, či pri cieľoch skutočne ide o mužov – to bolo všetko. A vojnová mašinéria sa rozbehla naplno. Iba počas prvých šiestich týždňov Izrael usmrtil približne 15-tisíc Palestínčanov.

Problémom pri ničení cieľov určených Lavenderom bolo, že v dome, ktorý Izraelčania zbombardovali, sa zvyčajne nachádzali aj civilisti, nehovoriac o ďalších ľuďoch v blízkom okolí.

Potvrdzujú to i údaje OSN. Z nich vyplýva, že už počas prvého mesiaca vojny v Gaze viac ako polovica obetí – až 6 120 ľudí – patrila k 1 340 rodinám, ktoré všetky zabili v ich domovoch. Medzi nimi bolo mnoho žien a detí.

Vojenská operatívka pritom konali bez najmenších výčitiek. „Jedného dňa som len tak sám od seba pridal zhruba 1 200 nových cieľov do systému, lebo počet útokov sa znížil,“ prezradil portálu zdroj z jednotky 8200.

Izraelská armáda dokonca využíva i systém, cynicky nazvaný Kde je ocko?, ktorý upozorní, ak podozrivá osoba prišla „domov“, takže na ňu možno zaútočiť.

Navzdory tomu sa občas stalo, že Izraelčania zbombardovali aj dom, v ktorom sa podozrivý terorista ani nenachádzal. Jeden svedok z jednotky napríklad opísal prípad, keď o 20. h odhalili, že je „cieľ“ v dome, ale k útoku došlo až o tretej hodine v noci.

„Potom sme zistili, že sa medzitým aj s rodinou premiestnil do iného domu. V tom, ktorý sme zbombardovali, však zostali ďalšie dve rodiny s deťmi,“ priznal.

Izraelský veľvyslanec: Zničenie Hamasu je krok k mieru

Spravodajská televízia CNN v decembri minulého roka informovala, že podľa amerických tajných služieb tvorili až 45 percent munície použitej Izraelčanmi v Gaze tzv. hlúpe bomby. Keďže nejde o riadené strely, nie sú veľmi presné, a preto spôsobujú oveľa väčšie „vedľajšie škody“.

Zistenia portálu +972 Magazine dokazujú, že izraelská armáda ich nasadzovala na „menej hodnotné ciele“ – na bezvýznamných členov Hamasu, aby ušetrila drahé bomby.

Izrael vinu odmieta

Zarážajúce je, že civilistov, ktorí pri spomenutých útokoch zahynuli, izraelská armáda podľa portálu pokladá za „vedľajšie škody“.

Pri likvidácii menej dôležitých členov Hamasu bolo údajne dovolené usmrtiť i 15 až 20 civilných osôb, a to bez súhlasu nadriadeného, no neskôr vraj ich počet znížili na päť. Podľa zdrojov portálu sa to však ťažko určovalo, ak nebolo známe, koľko ľudí sa zdržuje v cieľovom dome.

Pokiaľ išlo o významných vodcov Hamasu, za „prípustné straty“ Izraelčania považovali aj 100 civilistov. Ako však portál upozornil, k masovému bombardovaniu civilných domov, respektíve k likvidácii cieľov určených Lavenderom, dochádzalo najmä v prvých týždňoch vojny.

Po evakuácii veľkého množstva obyvateľov, zničení celých štvrtí a protestoch zo zahraničia sa už od toho upustilo.

Podľa investigatívnych novinárov cieľené bombardovanie s „povolenými stratami“ civilistov nevyužíva iba izraelská armáda, ale v menšej miere – a len pri významných teroristoch – po tom siahli aj Američania v Iraku, Sýrii či v Afganistane.

Palestínčania prehľadávajú trosky budov v meste Gaza, ktoré zničilo izraelské bombardovanie 8. novembra 2023.

Velenie izraelskej armády väčšinu zmienených obvinení odmietlo. „Každý cieľ sa skúma individuálne,

pričom sa individuálne posudzuje vojenská výhoda a vedľajšie škody, ktoré sa od útoku očakávajú... Izraelské obranné sily nepodnikajú útoky, ak sú očakávané vedľajšie škody neprimerané," vyjadrila sa armáda pre +972 Magazine.

Odmietla i to, že o vyhľadávaní „cieľov“ rozhodovala bez kontroly umelá inteligencia. Naopak, pripomenula, že k veľkým obetiam medzi civilnými obyvateľmi v Gaze dochádza hlavne preto, že ich Hamas využíva ako ľudské štíty - napríklad aj v nemocniciach.

Zpracoval: Radovan Krčmárik/Pravda

ZDROJ: +972 Magazine